

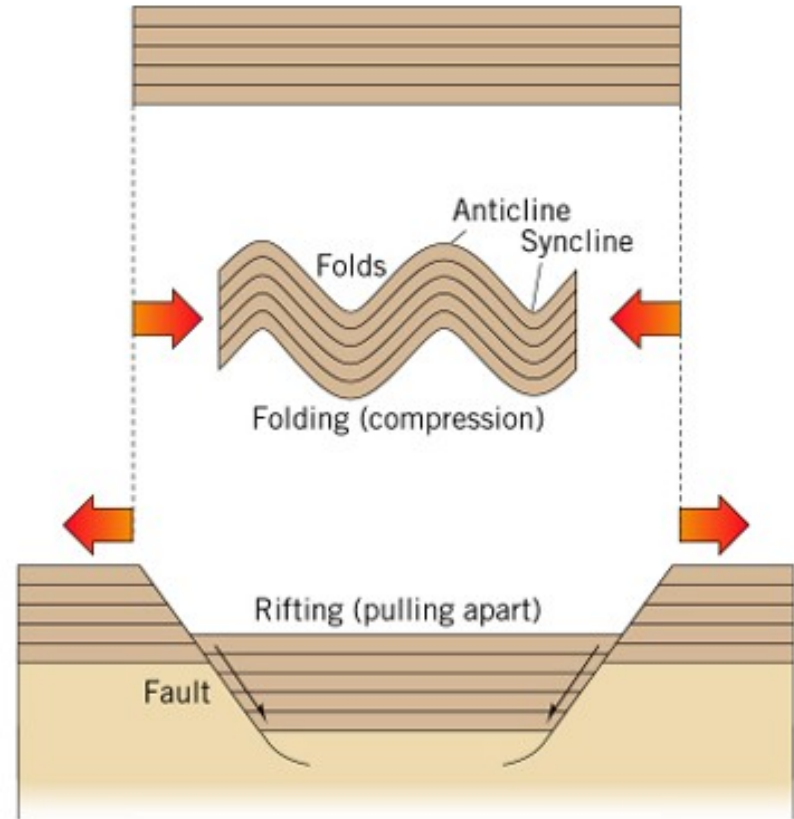
Fyzická geografie

Cvičení 9.

Ing. Tomáš Trnka

Desková tektonika

- Základní typy tektonických režimů:
 - kompresní tektonika
 - extenzní tektonika

Copyright © John Wiley & Sons, Inc.

Orogeneze

- V historii rozeznáváme **4 základní orogenetické jednotky**:
 - kadomské vrásnění (assyntské vrásnění)
 - kaledonské vrásnění
 - hercynské (variské) vrásnění
 - alpínské (někdy zvané alpínsko-himalájské)

FYZIKÁLNÍ VLASTNOSTI MINERÁLŮ A JEJICH STANOVENÍ

Základní fyzikální vlastnosti pozorovatelné zrakem:

- 1) **barva**
- 2) **vryp**
- 3) **lesk**
- 4) **štěpnost a lom**
- 5) **propustnost světla**

Měřitelné:

- 6) **tvrdost**
- 7) **měrná hmotnost (hustota).**

Mohsova stupnice tvrdosti se skládá z těchto minerálů:

- 1) Mastek
- 2) Sůl kamenná (halit)
- 3) Kalcit
- 4) Fluorit
- 5) Apatit
- 6) Ortoklas (Živec)
- 7) Křemen
- 8) Topas
- 9) Korund
- 10) Diamant

HORNINOTVORNÉ MINERÁLY

SILIKÁTY (KŘEMIČITANY)

Primární Al-křemičitany ([živce](#), [zástupci živců](#), [slídy](#))

Druhotné Al-křemičitany ([zeolity](#), [jílové nerosty](#))

Primární Mg-Fe křemičitany ([olivín](#), [pyroxeny](#), [amfiboly](#))

Druhotné Mg-křemičitany ([skupina serpentinu](#), [chlority](#))

Převážně druhotné Al-křemičitany ([granáty](#), [andalusit](#),
[silimanit](#), [kyanit](#), [epidot](#), [cordierit](#))

Borokřemičitany ([skupina turmalínu](#))

Oxidy (Si, Fe, Mn)

Sulfidy (sirníky)

Fosforečnany (apatit, fosforit)

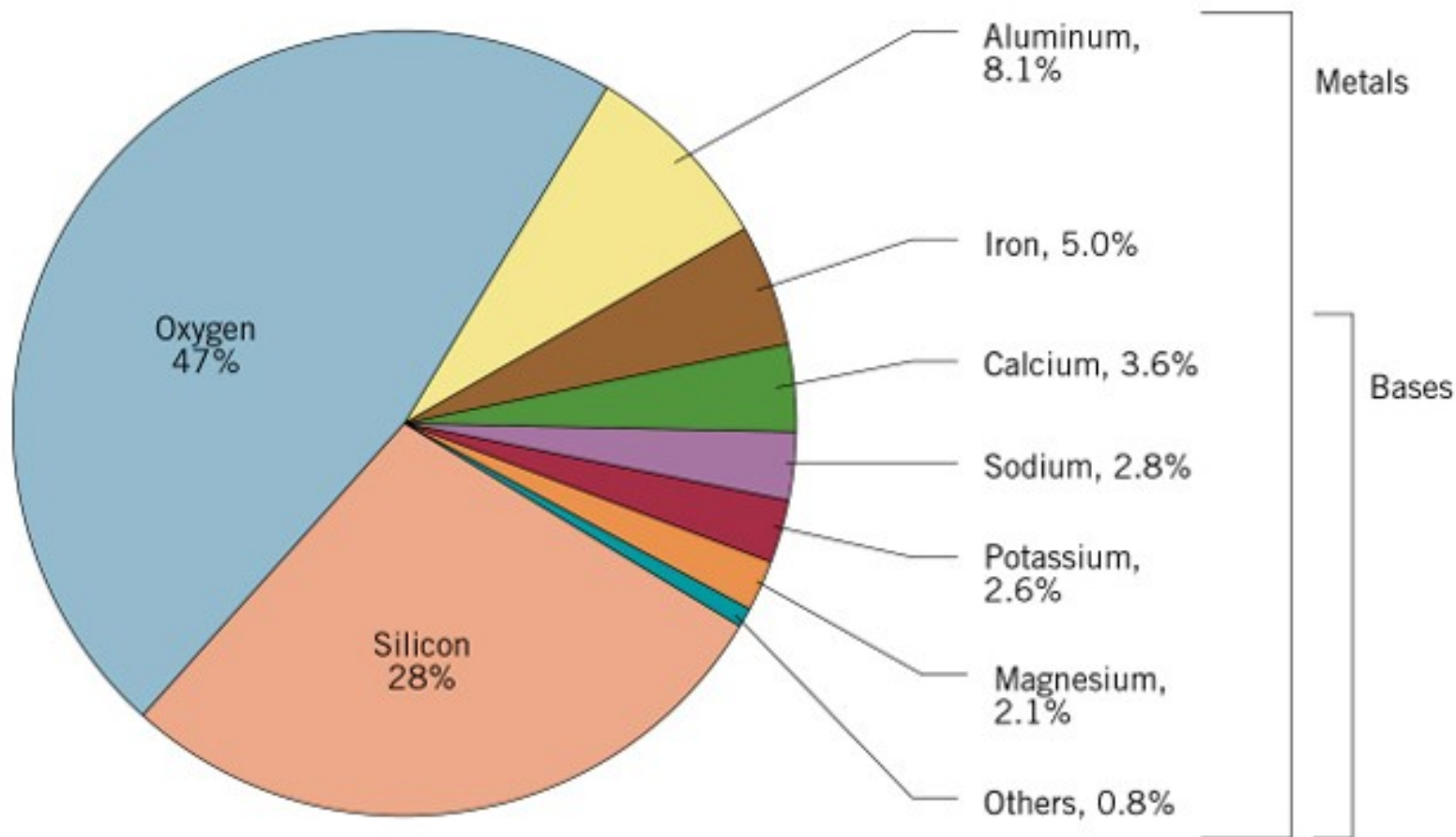
Halogenidy (halovce)

Karbonáty (uhličitaný)

Sírany (sulfáty)

Prvky (elementy)

- Chemické složení kůry – převládá 8 chemických prvků (O, Si, Al, Fe, Mg, Ca, Na, K)

KŘEMIČITANY

ORTOKLAS (karlovarské dvojče)

ORTOKLAS

LABRADORIT

ALBIT

Primární Al-křemičitany

ŽIVCE : draselné – ortoklas
– sanidin

: sodnovápenaté (plagioklasy) – albit
– labradorit

ZÁSTUPCI ŽIVCŮ : (Foidy) – leucit
– sodalit

MUSKOVIT

MUSKOVIT

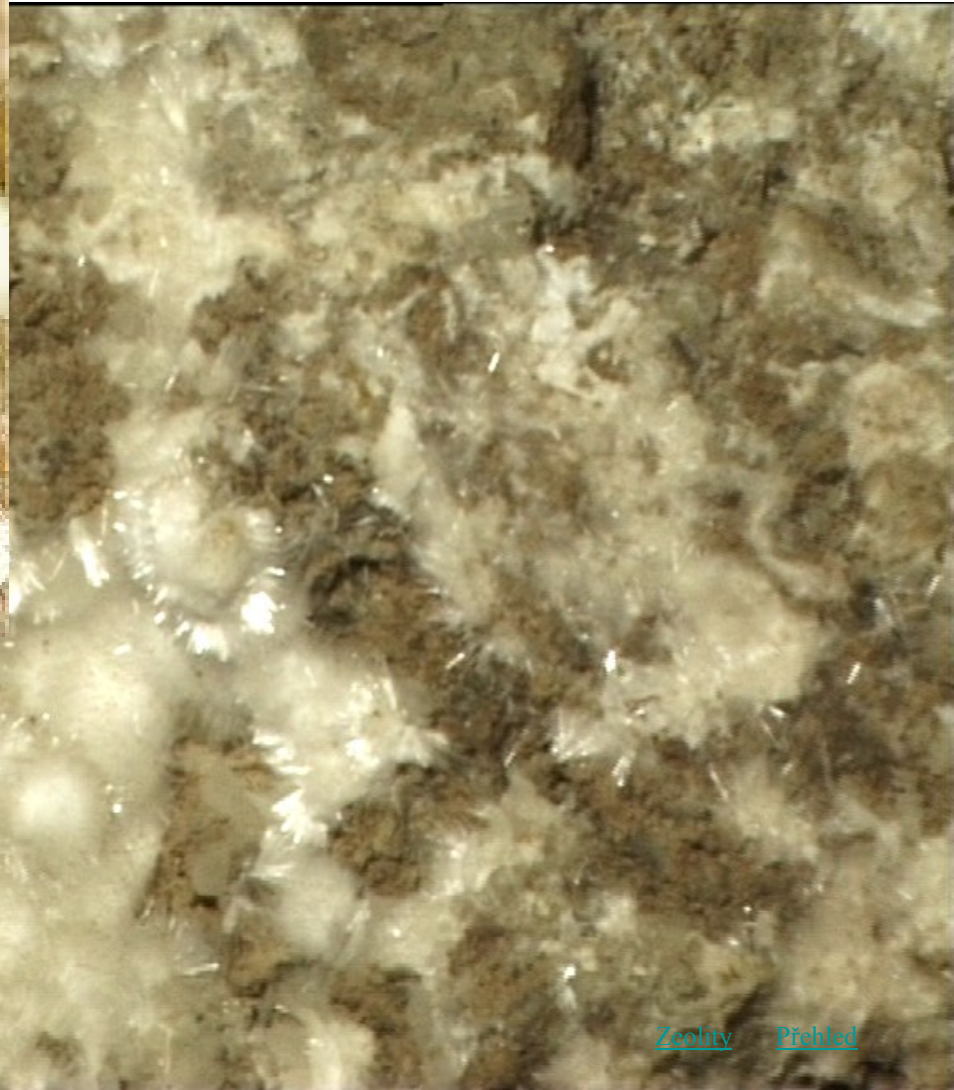
BIOTIT

LEPIDOLIT

NATROLIT

ANALCIM

KAOLINIT

Primární Al-křemičitany

SLÍDY – muskovit

– biotit

– lepidolit

Druhotné Al-křemičitany

ZEOLITY

- natrolit

- analcim

JÍLOVÉ MINERÁLY

- kaolinit

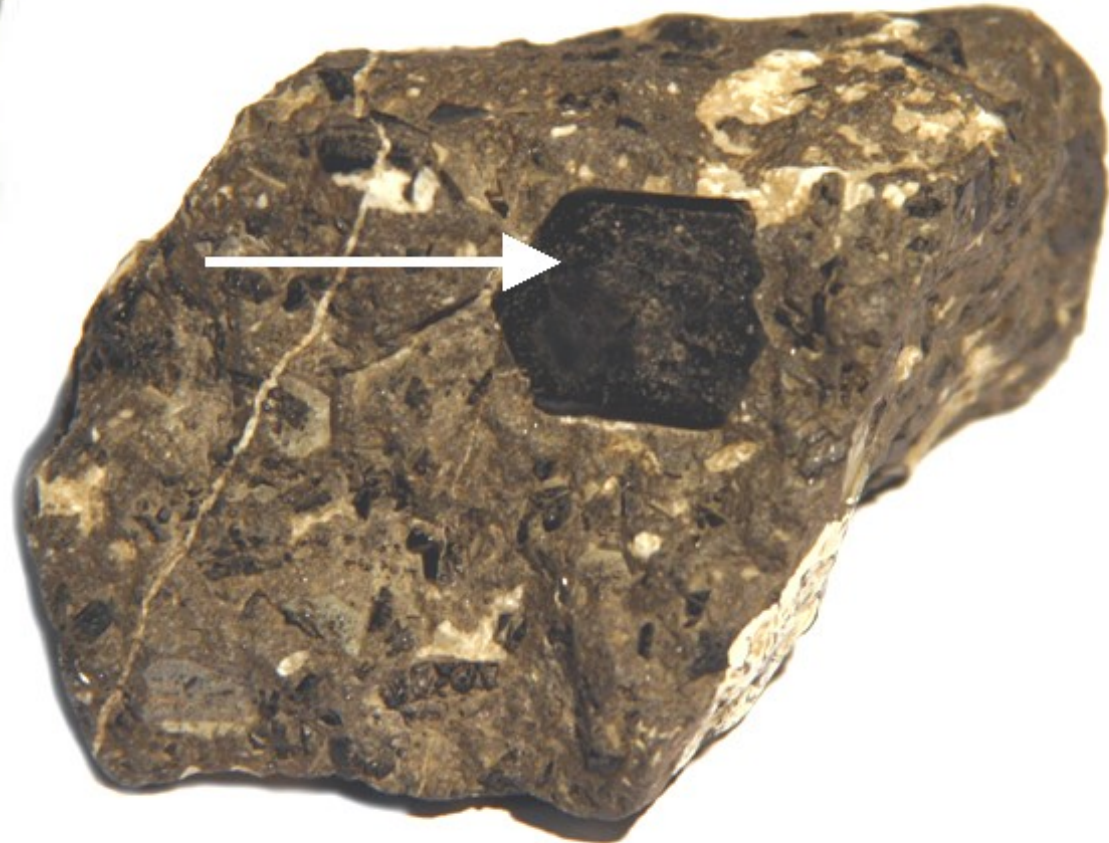
OLIVÍN

BRONZIT

AUGIT (Pyroxeny)

OBECNÝ AMFIBOL

AKTINOLIT

Primární Mg-Fe křemičitany

SKUPINA OLIVÍNU

- olivín

PYROXENY

1) Kosočtverečné

- enstatit

- bronzit

2) Jednoklonné

- augit

AMFIBOLY

- obecný amfibol

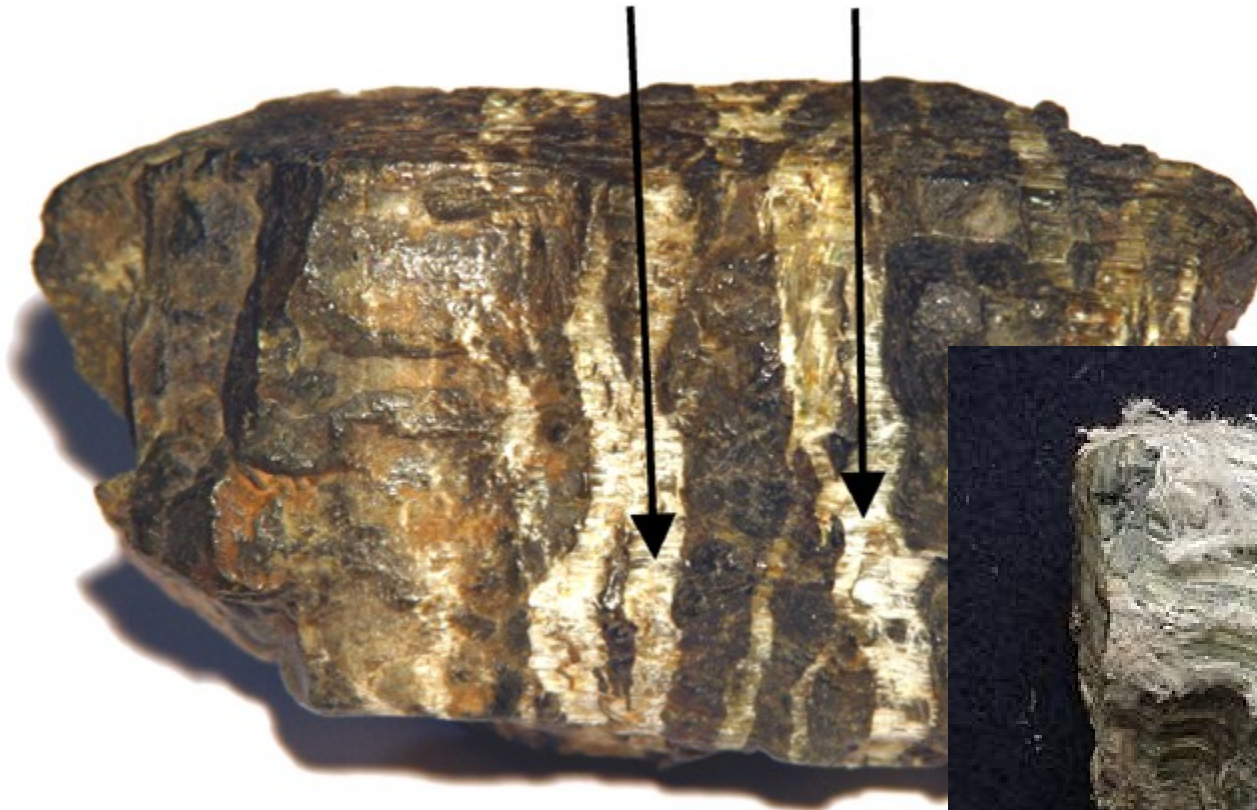
- tremolit

- aktinolit

SERPENTIN, CHRYSOTIL

SERPENTIN

CHRYZOTIL

MASTEK

CHLORIT

Druhotné Mg-křemičitany

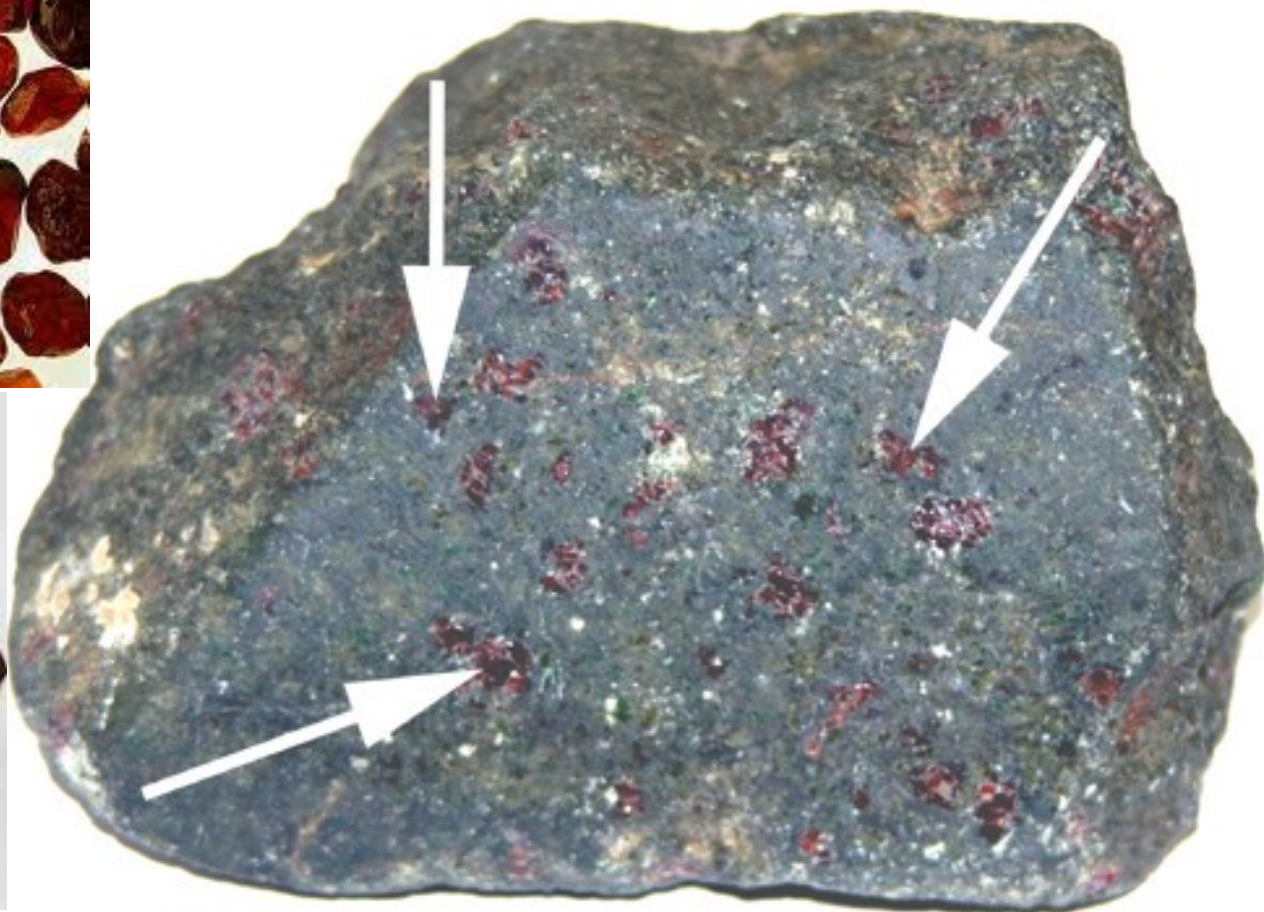
SKUPINA SERPENTINU

- serpentin
- chryzotil
- mastek

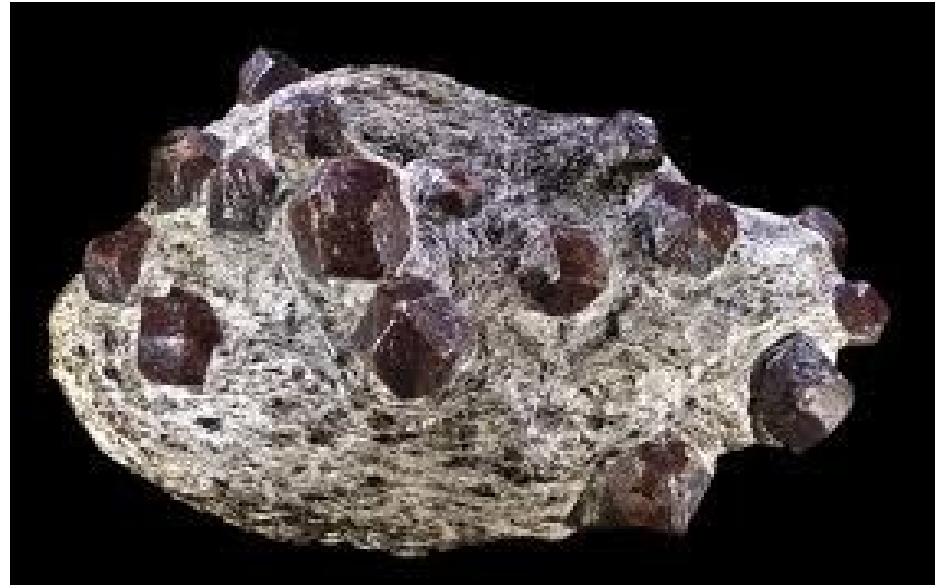
CHLORITY

- chlorit

PYROPE

ALMANDIN

HESSONIT

2 3 4 5

ANDALUSIT

CORDIERIT

PŘEVÁŽNĚ DRUHOTNÉ AI – KŘEMIČITANY

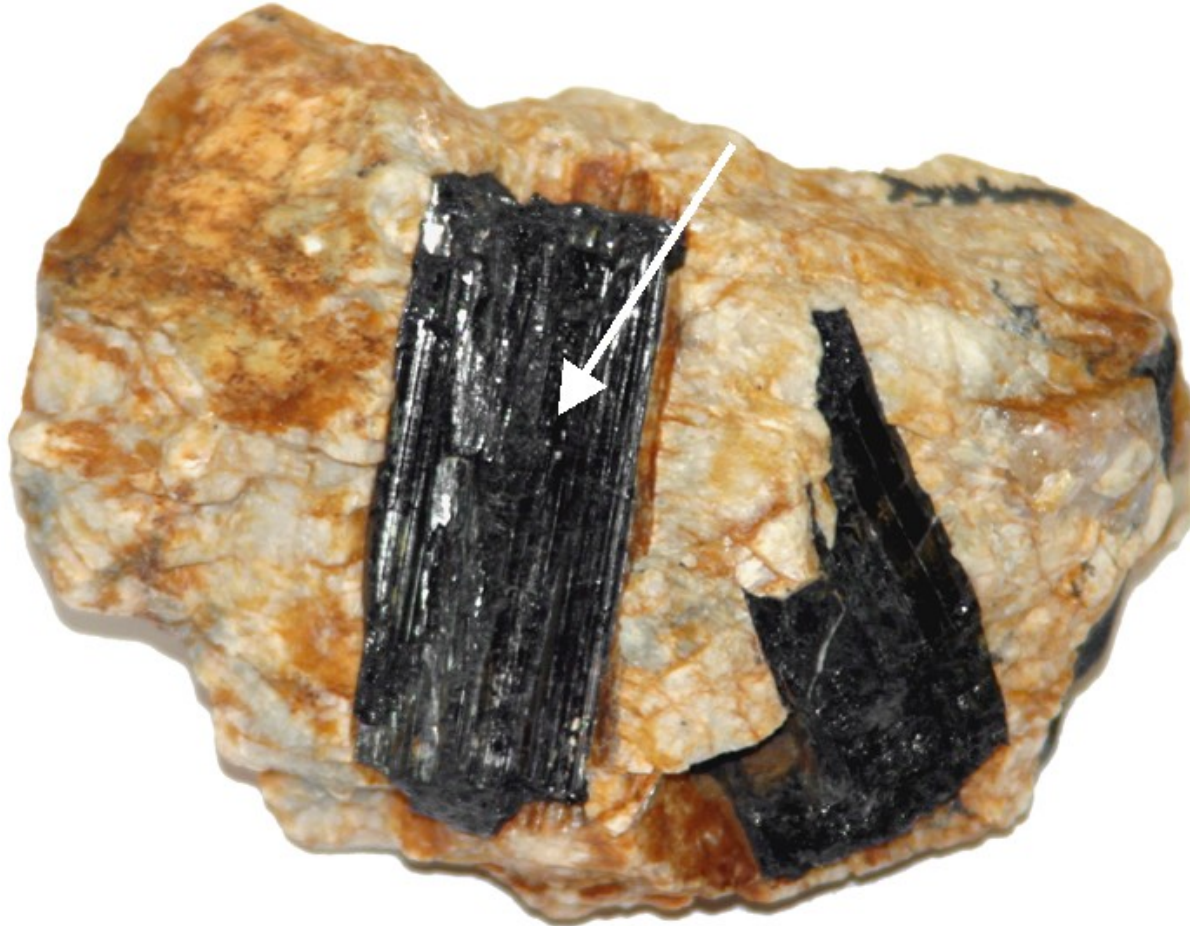
GRANÁTY

- pyrop (český granát)
- almandin
- grossular (hessonit)

OSTATNÍ DRUHOTNÉ AI – KŘEMIČITANY

- andalusit
- silimanit
- kyanit (disten)
- epidot
- cordierit

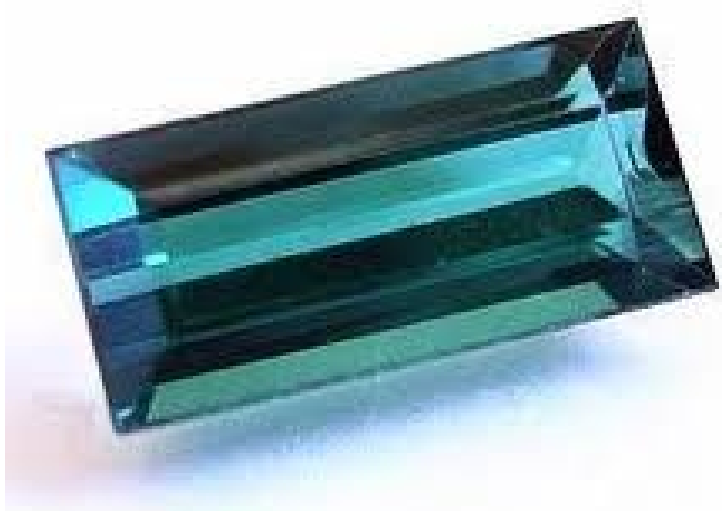
TURMALÍN (SKORYL)

TURMALÍN (Rubelit)

TURMALÍN (Indigolit)

BOROKŘEMIČITANY

- turmalín – skoryl, rubelit, indigolit

OXIDY

KŘIŠŤÁL

AMETYST

ZÁHNĚDA

RŮŽENÍN

CITRÍN

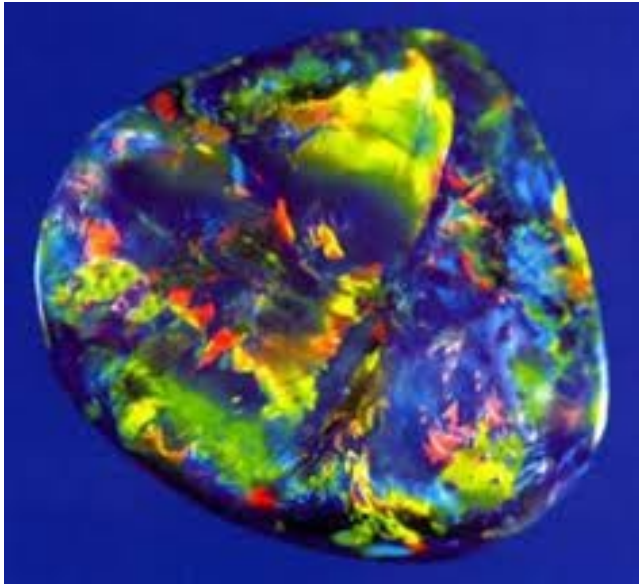
CHALCEDON

CHALCEDON (KARNEOL)

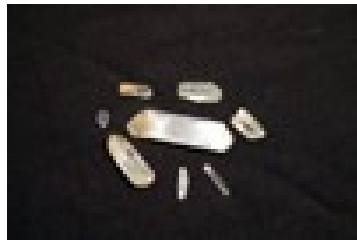
OPÁL

OXIDY KŘEMÍKU

1) KŘEMEN

KŘIŠŤÁL

AMETYST

ZÁHNĚDA

RŮŽENÍN

CITRÍN

2) Chalcedon, karneol

3) Opál

MAGNETIT

HEMATIT

LIMONIT

GOETHIT

KORUND

OXIDY ŽELEZA

- [magnetit](#)
- [hematit](#) (krevel)
- [limonit](#) (hnědel)
- [goethit](#)

OXIDY Hliníku

- **korund**

SULFIDY

PYRIT

CHALKOPYRIT

SULFIDY (sírníky)

- pyrit
- pyrhotin
- chalkopyrit
- cinabarit

HALOGENIDY

HALIT

FLUORIT

KARBONÁTY

KALCIT

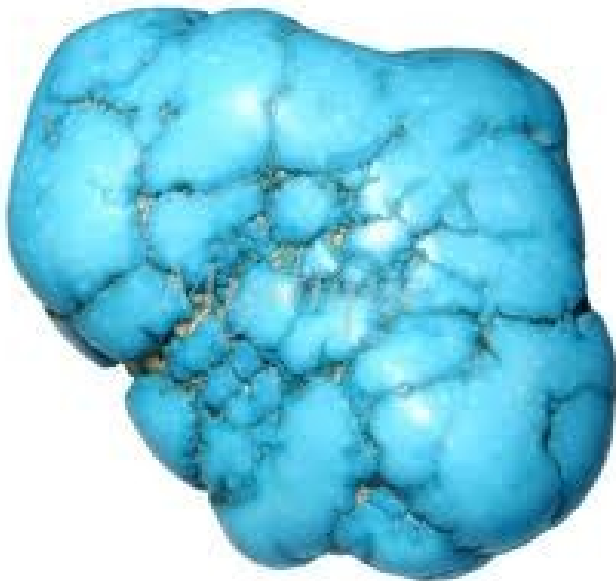
www.naturefoto.cz

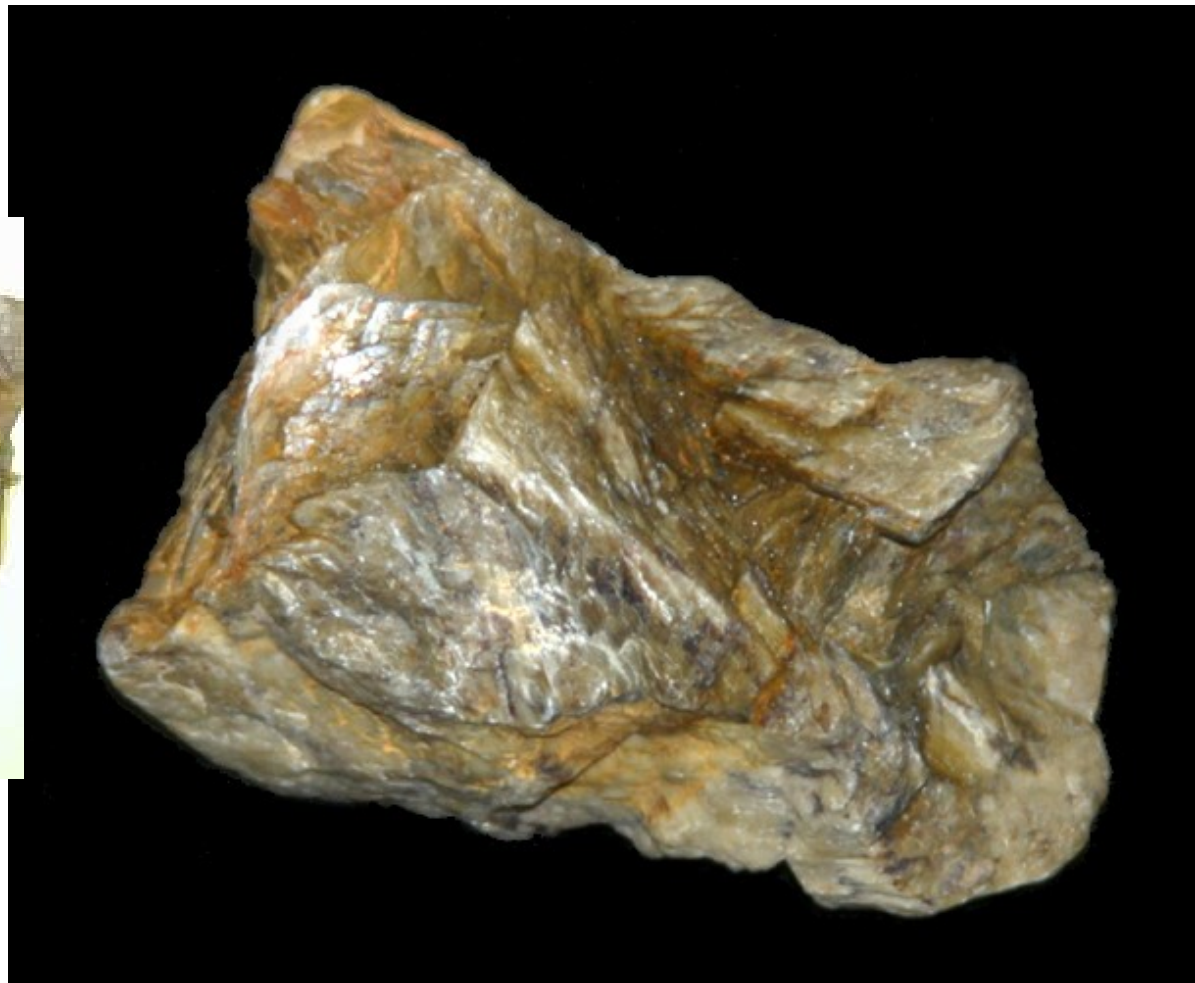
ARAGONIT

MAGNEZIT

SIDERIT

AZURIT, MALACHIT

SÍRANY

ANHYDRIT

SÁDROVEC

BARYT

PRVKY

GRAFIT

SÍRA

Au, Ag

PETROLOGIE – určování hornin

Horniny dělíme do tří hlavních skupin:

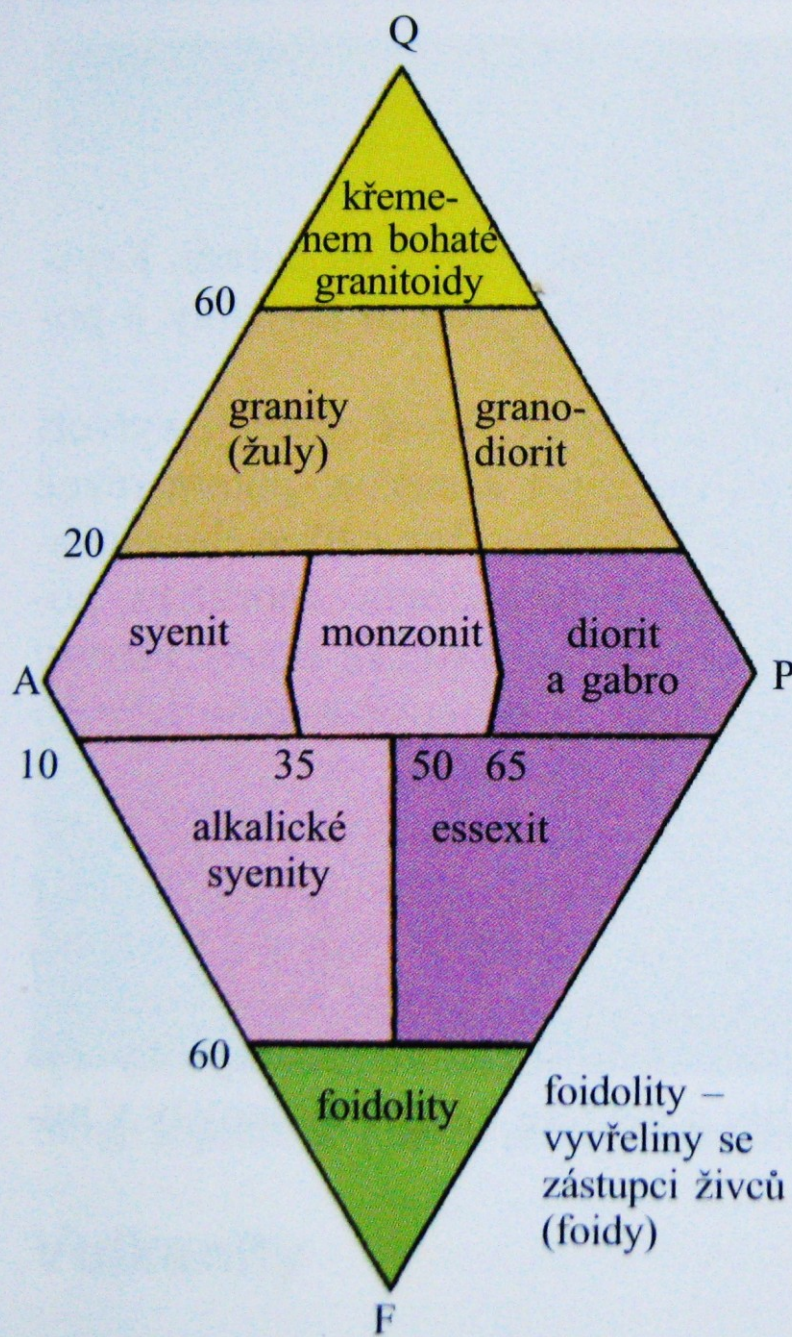
- 1) Vyvřelé – erupivní nebo magmatické
- 2) Usazené – sedimentární
- 3) Přeměněné – metamorfované

Znaky-určování:

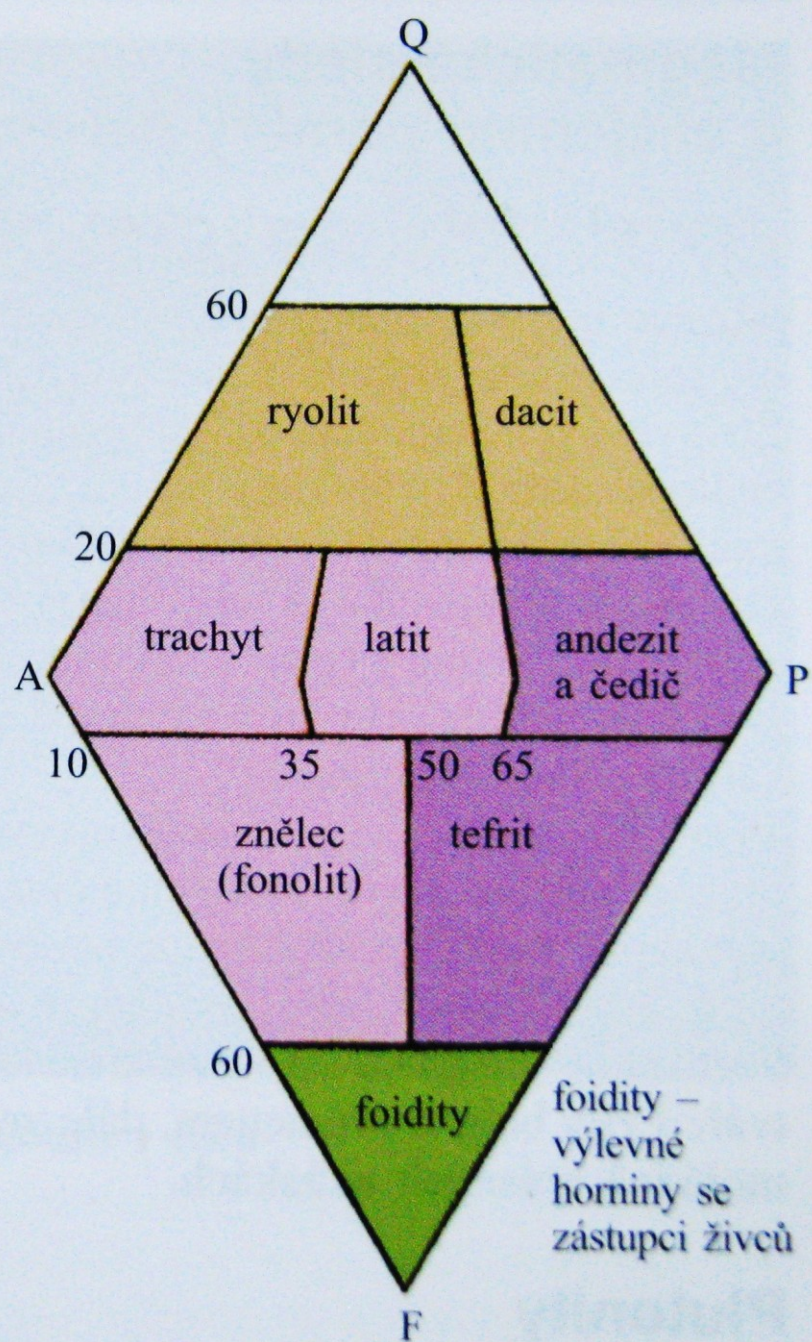
min. složení, barva, textura, struktura, odlučnost, výskyt

Horniny vyvřelé

- hlubinné
- žilné
- rozlité

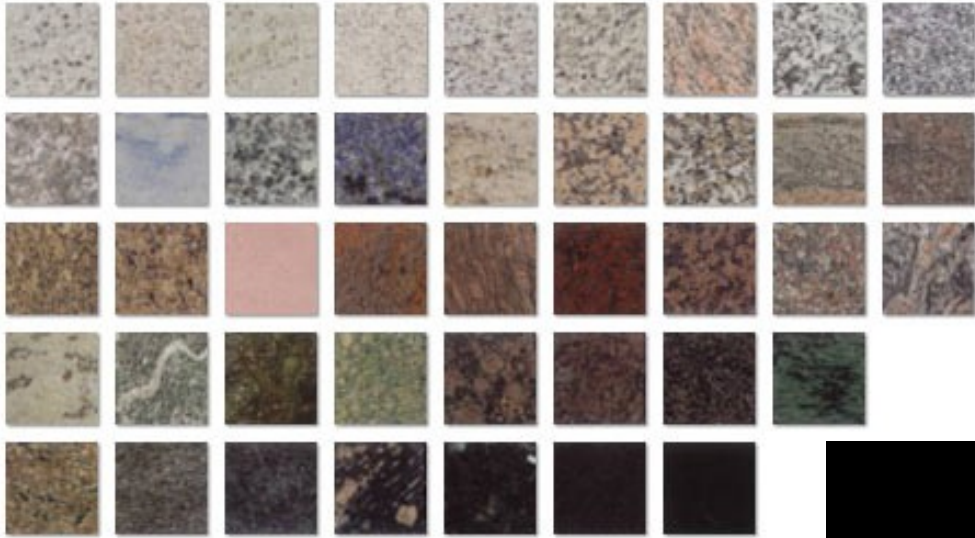
Zjednodušený kosočtvercový diagram plutonitů)

Zjednodušený kosočtvercový diagram vulkanitů

PLUTONITY, VULKANITY

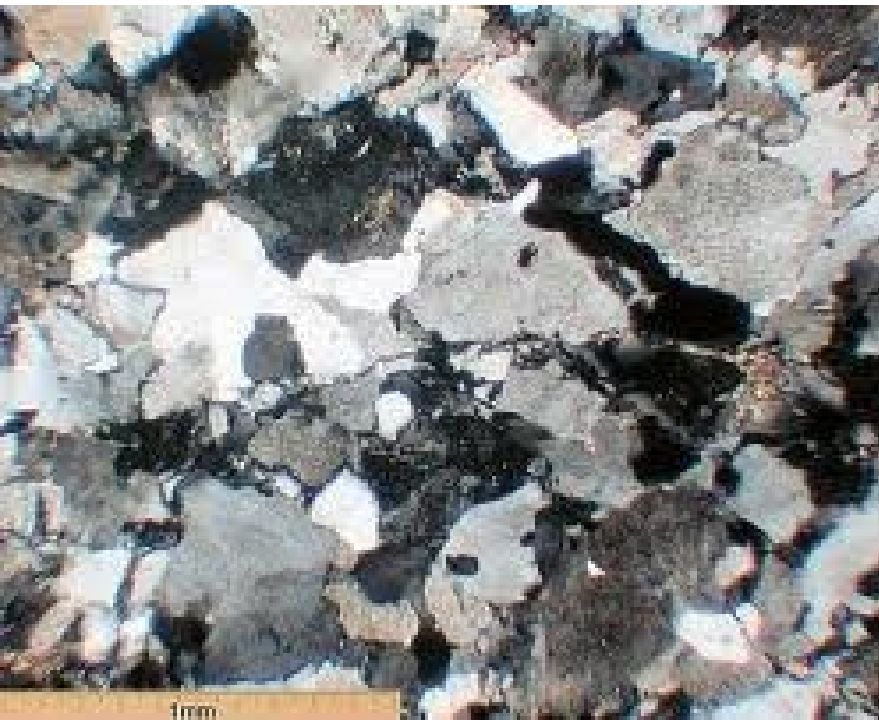
ŽULA (Granit)

PEGMATIT

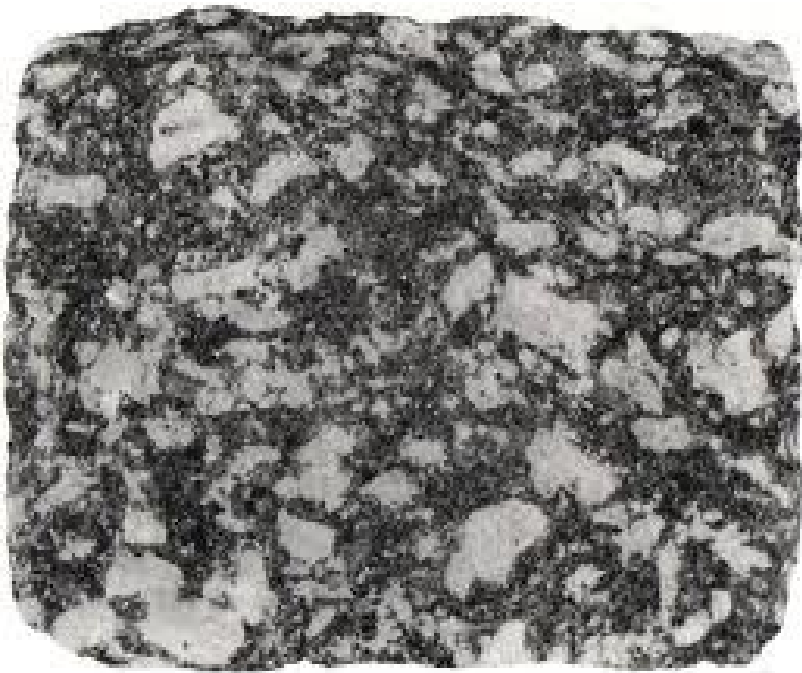
APLIT

ŽILNÝ KŘEMEN

SYENIT

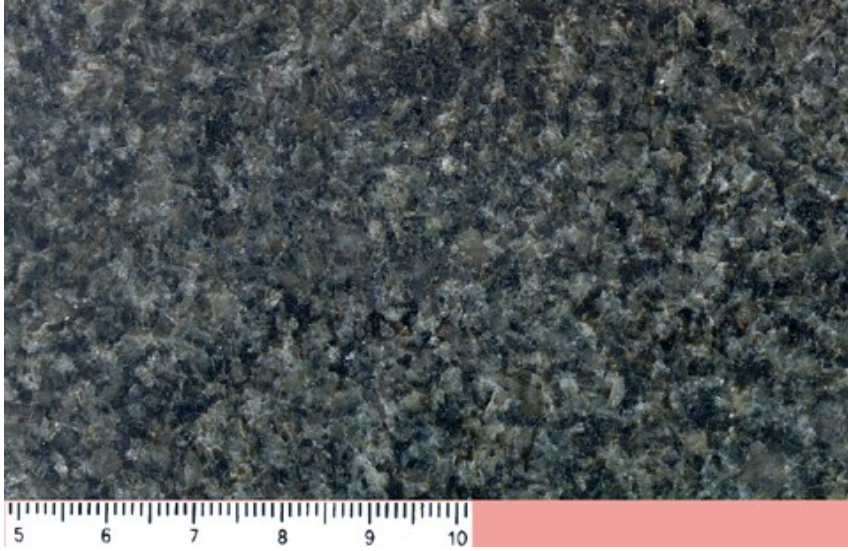
GRANODIORIT

DIORIT

GABRO

HORNINY HLUBINNÉ

1) Kyselé

- žula (granit)

Žilné - pegmatit, aplit, žilný křemen

2) Neutrální

- syenit

- granodiorit

- diorit

3) Bazické

- gabro

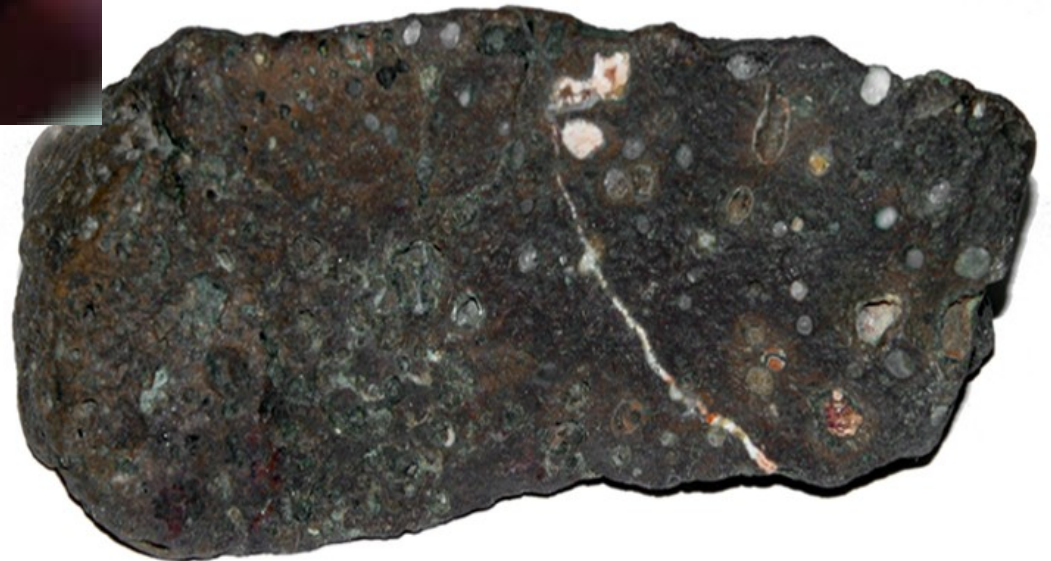
4) Ultrabazické

- amfibolovce

DIABÁS

MELAFÝR

RYOLIT

TRACHYT

ZNĚLEC

ANDEZIT

ČEDIČ

SOPEČNÉ SKLO

SOPEČNÁ PUMA

HORNINY ROZLITÉ

1) Starší

- kyselé - křemenný porfýr
- neutrální - porfýr
- bazické - diabás
- melafýr

2) Mladší

- kyselé - ryolit
- neutrální - trachyt
- znělec
- andezit

3) Bazické až ultrabazické

- čediče
- láva
- sopečné sklo
- sopečná puma

SEDIMENTÁRNÍ HORNINY

SPRAŠ

CICVÁRY

JÍL

BREKCIE

SLEPENEC

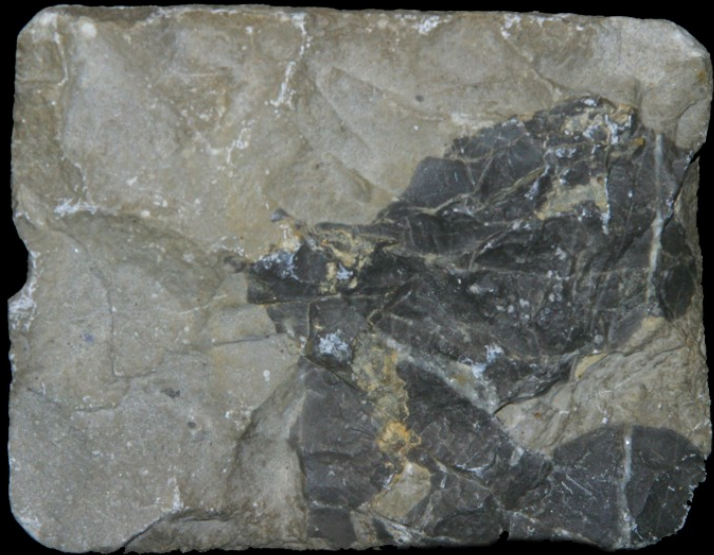
PÍSKOVEC

DROBA

VÁPENEC

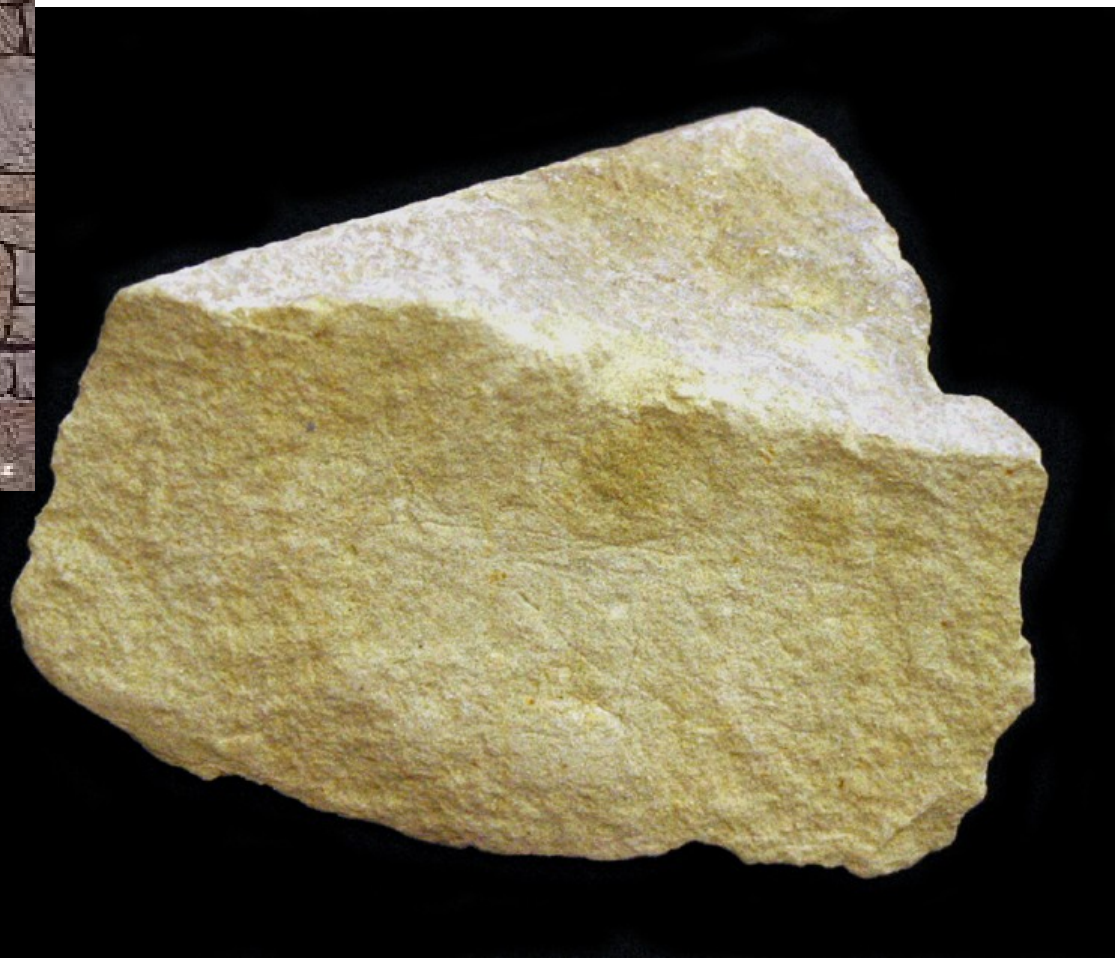
TRAVERTIN

ROHOVEC, PAZOUREK

OPUKA

RAŠELINA

HORNINY USAZENÉ (SEDIMENTY)

1) Sedimenty úlomkovité (mechanické)

a) nezpevněné - aleurity

- spraš
- cicváry

- pelity

- jíl
- slín

b) zpevněné - psefity

- brekcie
- slepenec

- psamity

- pískovec
- arkóza
- droba

- pelity

- jílovitá břidlice

2) Sedimenty chemické - karbonátové

- vápenec
- travertin

- křemité

- rohovec

- pazourek

- buližník

3) Sedimenty smíšené - opuka

4) Sedimenty biogenní - rašelina

METAMORFOVANÉ HORNINY

RULA

SVOR

FYLIT

GRANULIT

HADEC

KRYSTALICKÝ VÁPENEC

HORNINY METAMORFOVANÉ

1) Kyselé a neutrální – silikátové a oxidové

- rula
- svor
- fylit
- granulit

2) Bazické a ultrabazické - silikátové

- hadec
- chloritická břidlice
- amfibolit
- karbonátové
 - krystalický vápenec

